

Izdevumi

Ir iznācis **pirmais starptautiskās konferences „Autors. Teksts. Laikmets” rakstu krājums** (sastādītāja un atbildīgā redaktore **S. Ratniece**). Krājumā ir apkopoti 16 literatūrzinātniski raksti, kas atklāj novitātes literatūras teorijā (A. Koroševskis, O. Senkāne, I. Šuplinska), vērtē jaunāko latviešu literatūru (S. Ratniece, Ronalds Briedis, E. Venters, L. Ločmele, I. Suhane), komparavistikas aspektā iezīmē jaunas dimensijas latviešu un ārzemju literatūras interpretācijā (V. Vecgrāvis, S. Kušnere, A. Gaigala, M. Opincāne, J. Oga), skata literatūras žanru un citu mākslu, pat zinātņu nozaru simbiozi (K. Aivare, J. Cvetkovs, S. Ūdre).

Krājums ir rosinošs kā augstskolas studentiem, mācībspēkiem, tā vecāko klašu skolēniem, literatūras, kulturoloģijas skolotājiem, īpaši jauno censoņu zinātniski pētniecisko darbu izstrādē.

Ar valsts pētījumu programmas „Nacionālā identitāte” un Rēzeknes Augstskolas (RA) atbalstu ir izdota izglītojoša folkloras materiālu kopa DVD formātā „**Kaunatys vītu vuordu stuosti**” (2013, scenārija autore **I. Šuplinska**, videorežisors **M. Justs**). Disks turpina RA ciklu par folkloras nozīmi mūsdienās, atklājot kāda folkloras žanra transformāciju un raksturojot konkrēta Latgales novada, pagasta kultūrvēsturisko mantojumu. Šajā diskā akcents ir likts uz teikām un nostāstiem par Kaunatas apkārtnes vietvārdiem. 2012. gada folkloras ekspedīcijā savāktais folkloras materiāls ne vienmēr atklāj vārda etimoloģijas mīklu, taču parāda vietējo iedzīvotāju attieksmi, izceļ noteiktus kultūrvēsturiskus notikumus, kas saistīti ar Latgalei svarīgu ģeogrāfisku objektu – Rāznes ezers, Mākonkalns, Lielais Liepu kalns, Dzerkaļu kalns – apjēgsmi Latgales kultūras telpā.

Sagaidot RA 20 gadi, tika rīkots literāro darbu konkurss esošajiem un bijušajiem studentiem. Konkurss pieteicās 21 dzejas un prozas rakstītājs, un 19 no viņiem tika dota iespēja prezentēt savu veikumu **RA literātu kopkrājumā „Pīturys punkti bez pīturu”** (sakārtotāja **I. Šuplinska**). Krājumā ir pārstāvēti autori, kas plašākai sabiedrībai jau ir zināmi: Līga Rundāne, Līga Seiksta, Ineta Atpile-Jugane, Betija Berga, Raibais Suņš, Meldra Gailāne; tādi, kas savus darbus ir publicējuši nelielās dzejas kopās dažādos plašsaziņas līdzekļos: Mārīte Krasnobaja, Inga Kaļva, Ieva Useniece, Ausma Sprukte, Vivita Brolīte, Linda Ivanova; kā arī daudzi dzejas un prozas debitanti: Laura Stepiņa, Gita Nagle, Līga Andronova, Līga Ustane, Anita Vaivode, Ilze Elizabete Vaivode, Līga Gutāne.

Autoru literārais sniegums, tāpat kā atpazīstamība ir krasi atšķirīga, taču radošās potences un izaugsmes iespējas ir katram. Šis ir ceturtais RA literātu kopkrājums; pirms tam ir iznākuši: „Emociju šķērēs” (1999), „Papīra mezgli vējā” (2001, elektroniski, <http://old.ru.lv/res/studenti/pd/dzejnieki/site/jaunimi.htm>), „Pie-la-vīt-ies” (2003).

Visi izdevumi tiek dāvināti Latgales skolām, bibliotēkām, muzejiem.

Konferences

2013. gada 25.–26. aprīlī Rēzeknes Augstskola sadarbībā ar Latvijas Rakstnieku savienību, Latvijas Literatūras centru, Rēzeknes pilsētas domi, Rēzeknes pilsētas Izglītības pārvaldi un Rēzeknes novada domi organizēja **2. starptautisko konferenci „Autors. Teksts. Laikmets.”** (konferences koordinatore – Reģionālistikas zinātniskā institūta pētniece **S. Ratniece**). Konferences mērķis – aktualizēt literatūrzinātnes, filozofijas aktuālākos teorētiskos jautājumus un sniegt jaunākās literatūras apskatu.

Konference bija veltīta profesora, literatūrzinātnieka Broņislava Tabūna 85 gadu atcerei, darbs ritēja piecās sekcijās, akcentējot problēmjautājumus kā jaunākās literatūras

vērtējumā, literatūrzinātnes sasniegumos un metodoloģijā, tā sniedzot pārskata ziņojumus par kādas literārās parādības attīstību diahroniskā aspektā. Konferencē piedalījās Latvijas Universitātes, RA, Daugavpils Universitātes, Pleskavas Valsts universitātes akadēmiskie spēki, kā arī pazīstami literatūrkritiķi, literāti. RA konferencē pārstāvēja asoc. prof. O. Senkāne, asoc. prof. I. Šuplinska, doc. M. Opincāne, asoc. prof. K. Laganovska, pētniece S. Ratniece. Raksti tiks apkopoti konferences krājumā. Nākamā konference notiks 2014. gada 24.–25. aprīlī.

2013. gada 19.–23. augustā notika jau **6. starptautiskā latgalistikas konference „Latgolys skolai Sibīri – 90”**, kas šogad tika organizēta kā ceļojoša konference un norisinājās Krasnojarskas novadā (Ačinskā, Boļšajā Ulujā, Bičkos, Anašā), Krievijā. RA konferencē pārstāvēja asoc. prof. I. Šuplinska un zin. asist. Sandra Ūdre. Abas referentes ilustrēja situāciju Sibīrijā salīdzinājumā ar LR laika (1918–1940) notikumiem izglītības politikā un iespējās (I. Šuplinska) un ideoloģijas izpaušmēs plašsaziņas līdzekļos (S. Ūdre). Konferences lielākais ieguvums – tajā piedalījās daudzi 20. gs. sākumā izbraukušo vai pēc Otrā pasaules kara izsūtīto latgaliešu pēcteči, stāstot dzīvesstāstus un raksturojot sarežģīto etnisko politiku Krievijā. Konference tika papildināta ar plašu kultūras programmu, kurā varēja iepazīt kā vietējās latgaliešu tradīcijas, tā arī mūsdienu Latvijas latgaliešu dziesmu un deju kultūru.

2013. gada 19.–21. septembrī RA tika organizēta **2. starptautiskā konference „Māksla un mūzika kultūras diskursā”** (konferences koordinatore – Reģionālistikas zinātniskā institūta vadošā pētniece **K. Laganovska**), kurā piedalījās pārstāvji no Krievijas, Baltkrievijas, Grieķijas, Lietuvas un Latvijas. Konferenci organizē RA sadarbībā ar Tallinas Universitāti, Maskavas pilsētas Pedagoģisko universitāti, P. Mašerova Vitebskas Valsts universitāti.

Konferences specifika ir tā, ka līdzās teorētiskiem priekšlasījumiem notiek arī meistarklases dažādās mākslas jomās. Šogad pirmo reizi sekcijā „Kultūra un sabiedrība reģionālās identitātes diskursā” tika runāts par nemateriālās kultūras saglabāšanas un popularizēšanas iespējām. Pleskavas Valsts universitātes (N. Boļšakova), RA (A. Juško-Štekele, I. Šuplinska) un Balvu centrālās bibliotēkas (R. Cibule) pārstāvji diskutēja par folkloras un citās ekspedīcijās, kā arī lauka pētījumos iegūto materiālu digitalizāciju, apstrādi, popularizēšanu dažādām adresātu grupām. Tika apspriestas sadarbības un jaunu projektu iespējas pārrobežu aktivitātēs.

2013. gada 30. oktobrī RA darbojās viena no **5. Letonikas kongresa sekcijām „Identitātes meklējumi novadmācības satura un metodikas kontekstā”** (konferences koordinatore – Reģionālistikas zinātniskā institūta vadošā pētniece **I. Šuplinska**), tajā tika spriests un diskutēts par šāda priekšmeta nepieciešamību un aktualitāti Latvijas skolās.

Pateicoties Rēzeknes domes un Rēzeknes Izglītības pārvaldes atbalstam, sākot ar šo mācību gadu vairākās Rēzeknes pilsētas skolās ir ieviests fakultatīvs priekšmets „Novadmācība”, kā arī 25 pedagogu grupai dota iespēja apmeklēt Tālākizglītības kursus RA. Skolotāji ne tikai klausījās lekcijas un piedalījās praktiskajās nodarbībās, bet arī veidoja mācību priekšmetu programmu novadmācībā 1.–9. klasei.

Priecēja fakts, ka konferences apmeklētāji pamatā bija Latgales reģiona skolotāji un studenti, tāpēc konferencē raisījās diskusija gan par tīri praktiskiem novadmācības plānošanas un resursu jautājumiem (Rēzeknes pilsētas pedagogi), gan arī par latgalistikas stūrakmeņiem: latgaliešu valoda, teritoriālā identitāte, Latgales skola, tās vēsture un iespējas mūsdienās. Klausītāji tika iepazīstināti ar jaunākajiem pētījumiem un sasniegumiem latgalistikā (S. Lazdiņa, I. Šuplinska, A. Juško-Štekele), latgaliešu valodas standartu (A. Vulāne), topošo

jauno latgaliešu ābeci „Skreineite” (L. Leikuma, J. Cibuļs) un Latviešu valodas aģentūras aktivitātēm valodu un izglītības politikā, kā arī metodoloģijā (D. Dalbiņa).

Patīkami pārsteidza Rēzeknes skolu pedagogu prezentācijas, kurās skolotāji dalījās savā pieredzē par jau paveikto, ieskicējot gan lielo skolēnu atsaucību, gan arī dažādas problēmas, ar kurām nākas saskarties novadmācības priekšmeta sagatavošanā. Pasākuma laikā izskanēja arī dažādi ieteikumi, kas veicinātu sekmīgu tālāko darbību. Lai gan programmas izstrāde un mācību līdzekļu sagatavošana ir tikai pašā sākumposmā, pedagogi ir entuziasma pilni turpināt iesākto darbu.

Projekti

Studiju programmas „Filoloģija” studenti un docētājas (A. Kļavinska, S. Ūdre) kopš 2012. gada septembra ir iesaistījušies Vītauta Dižā Universitātes (Kauņa, Lietuva) vadītā ESF projekta „Lituānistikas (baltistikas) centru, lietuviešu biedrību un Lietuvas zinātnisko un mācību institūciju sadarbības stiprināšana” aktivitātēs.

Projekta mērķis: stiprināt ārpus Lietuvas darbojošos lituānistikas (baltistikas) centru un Lietuvas lituānistikas zinātnisko institūciju, pasniedzēju, zinātnieku, studentu un lietuviešu biedrību komunikāciju, realizēt plašāku starptautisku sadarbību; paaugstināt lituānistikas (baltistikas) centros strādājošo docētāju kvalifikāciju, sagādāt šiem centriem metodisko, mācību un zinātnisko literatūru, periodiskos izdevumus, nodrošināt aktīvāku zinātnieku, docētāju un studentu apmaiņu.

Dalībniekiem ir bijusi iespēja pilnveidot lietuviešu valodas un kultūras zināšanas Klaipēdas Universitātes un Vītauta Dižā Universitātes organizētajos vasaras kursos un nometnēs, piedalīties vieslektores Dr. etnol. Jurgītas Macijauskaites-Bondas nodarbībās (03.–05.12.2013), kā arī divās videokonferencēs par aktuāliem valodniecības, literatūrzinātnes, etnoloģijas un lietuviešu valodas mācīšanas metodikas jautājumiem. Docētājas **A. Kļavinska** un **S. Ūdre** piedalījās konferencē „Centres for Baltic Studies and Lithuania: Baltic Studies in the Global Context” Viļņas Pedagoģijas Universitātē (21.–22.02.2013.), stažējās Vītauta Dižā Universitātē. Projekta rezultātā Baltu filoloģijas pētnieciskajā centrā (Atbrīvošanas alejā 115) ir pieejama jaunākā Lietuvā izdotā metodiskā, mācību un zinātniskā literatūra (valodniecībā, literatūrzinātnē, vēsturē, etnoloģijā).

Projekts turpināsies līdz 2014. gada septembriem; tiek plānots, ka vēl vienam studentam būs iespēja piedalīties lietuviešu valodas vasaras kursos, kā arī tiks iegādāti dažādi audiovizuālie mācību līdzekļi par Lietuvas kultūru.

Latvijas–Lietuvas–Baltkrievijas pārrobežu programmas projekts “Virtuālā pagātne – muzeju nākotne” (LLB-2-269) ir sācies 2012. gada nogalē un ilgs līdz 2014. gada beigām. To koordinē Rēzeknes Augstskola (projektā piedalās **Ingars Gusāns** – koordinators, Ilga Šuplinska – koncepcijas izstrādātāja, Māris Justs – multimediju speciālists, Diāna Apele – māksliniece-dizainere, Sandra Ūdre – pētniece), bet sadarbības

partneri ir: Rēzeknes pilsētas dome, ko pārstāv Latgales Kultūrvēstures muzejs, Kedaiņu Reģionālais muzejs (Lietuva) un Maksima Bogdanoviča muzejs (Grodņa, Baltkrievija). 2013. gadā ir notikuši vairāki pieredzes apmaiņas braucieni, kuros apspriesta virtuālā muzeja koncepcija, priekšmetu atlasē kritēriji un citi jautājumi. Tiek veidotas virtuālas muzeju fondu galerijas, datu bāzes ar priekšmetu un konceptu aprakstiem un virtuālas spēles.

Projekta gala rezultāts ir: virtuāls muzejs, kas praktiski nozīmē virtuālu iespēju aplūkot gan katras iestādes muzeja fondus, gan izveidoto datu bāzi par aplūkojamajiem objektiem vai konceptiem. Savukārt virtuālās spēles ir veidotas, lai dažāda vecuma auditorija varētu interaktīvi noteikt savu zināšanu līmeni un papildus uzzināt interesantus faktus par konkrētās iestādes ekspozīciju un fondiem, raisot interesi aplūkot katru muzeju arī klātienē.

Ekspedīcijas

2013. gada vasaras sākumā laikā no 25. jūnija līdz 1. jūlijam **Baltinavas novadā notika 11. Rēzeknes Augstskolas folkloras ekspedīcija**. Tajā piedalījās bakalaura studiju programmu „Filoloģija” un „Vēsture” studenti, docētāji, Reģionālistikas zinātniskā institūta pētnieki. Ekspedīcijas tēma bija „Tradicionālie ēdieni”. Šim nolūkam tika izveidota speciāla anketa, kurā apkopoti būtiskākie ar ēdieniem un ēšanas tradīcijām saistītie jautājumi. Tā studenti iztaujāja vietējos iedzīvotājus, kurus ēdienus tie ēd svētkos, kurus – ikdienā, kādi ir labas apetītes vēlējumi, kas jādara, kad cilvēks ēdot aizrijas un daudz ko citu. Ekspedīcijas tēma piesaistīja arī Rēzeknes Augstskolas sadarbības partnerus no Krievijas – ekspedīcijā piedalījās studentu grupa no Pleskavas Valsts Universitātes, kas aptaujāja krieviski runājošos Baltinavas novada iedzīvotājus, meklējot „gastronomiskās” kultūras kopsakarības Latvijas un Krievijas pierobežā.

Ekspedīcija izvērtās radoša, saturīga un rosinoša uz tālākiem projektiem. Tikšanās ar novada izglītības un kultūras dzīves vadītājiem, etnogrāfiskā ansambļa dalībniecēm, novada jauniešiem, kopīgi dziesmu un deju vakari, sporta pasākumi papildināja ikdienas darbu ar teicējiem. Īpašs paldies par atbalstu jāsaka Baltinavas vidusskolas direktoram Imantam Slišānam.

Šobrīd apkoptie rezultāti liecina, ka ekspedīcijas laikā aptaujāti vairāk kā 35 teicēji, pierakstīti vairāk kā 500 folkloras teksti, kur dominē tautasdziesmas un, protams, receptes. Notiek darbs pie savāktu materiālu sakārtošanas un sistematizēšanas, lai tos ievietotu Rēzeknes Augstskolas izveidotajā elektroniski pieejamajā mācību datu bāzē „Latgaliešu folklorā”. Tāpat tiek plānots izveidot mācību DVD par Baltinavas novadu un tā tradīcijām, kas turpinās DVD sēriju, kurā šobrīd jau izdoti diski „Cyblys meiklis”, „Aulejis anekdoti”, „Andrupinis roksti” un „Kaunatys vītu vuordu stuosti”.

2013. gada 26. un 27. jūnijā tika organizēta ikgadējā Rēzeknes Augstskolas **Ģeogrāfiskā vides ekspedīcija**. Ekspedīcijā piedalījās RA studiju programmas „Skolotājs” moduļa „Ģeogrāfijas un sociālo zinību skolotājs” 1. kursa studenti un docētāji (I. Matisovs un V. Malahovskis). Ar laivām tika veikts apmēram 30 km posms pa Rēzeknes upi (no Stoļerovas līdz Dreijerovkai).

Ekspedīcijas laikā Rēzeknes upē 12 vietās tika veikta ūdens kvalitātes izpēte. Studenti apguva prasmes veikt hidroloģiskos un hidrogrāfiskos mērījumus un apsekojumus, veikt vides kvalitātes bioindikāciju, novērtēt cilvēka darbības ietekmi uz ūdenstilpnēm un izmaiņām ainavā. Apstrādājot un apkopojot iegūtos rezultātus, varēja secināt, ka Rēzeknes upes ūdens kvalitātes atsevišķi rādītāji (ūdens elektrovadītspēja, ūdens skābums un sārmainība, nitrātu un nitrītu, brīvā un kopējā hlora daudzums, ūdens cietība) veiktajā maršrutā ir atšķirīgi, bet

ir pieļaujamās normas robežās. Sliktāki rādītāji bija Sprūževā, kur blakus upei notiek aktīva lauksaimnieciskā darbība, kā arī Rēzeknes pilsētas teritorijā.

Novērojot Rēzeknes upes ainavu, ekspedīcijas dalībnieki konstatēja, ka upes posms no Rēzeknes pilsētas robežas līdz Dreijerovkai ir līkumots un ļoti gleznains, bet diezgan piesārņots ar dažādiem sadzīves atkritumiem. Veicot šajā posmā upes krastu sakopšanu un izveidojot attiecīgu infrastruktūru, upi varētu izmantot kā laivu tūrisma objektu apmēram 15 km garumā.

Topošie ģeogrāfijas skolotāji ieguva vērtīgu pieredzi, kas rosinās vides pētnieciskās metodes un vides izglītības principus iedzīvināt arī pedagoģiskajā praksē, strādājot ar skolēniem.

Darba pieredze ārzemēs

Laikā no 2012. gada septembra līdz 2013. gada jūlijam RA docētāja **Solvita Pošeiko** strādāja Ķīnā, **Pekinas Svešvalodu universitātē (*Beijing Foreign Studies University*)**. Darba piedāvājums tika saņemts no Latviešu valodas aģentūras (LVA), un galvenais pienākums bija pasniegt latviešu valodas un kultūras kursu 9 ķīniešu studentiem (no dažādām fakultātēm).

Studiju procesa organizēšanā noderēja docētājas pieredze elektronisko mācību līdzekļu izveidē (LVA projekti) un nenovērtējams ieguvums bija Ingas Klēveres-Velhlī un Nikoles Nauas mācību līdzeklis „Latviešu valoda studentiem”. Jāatzīst, ka daudzi mācību materiāli tomēr bija jāveido pašai lekciju kursu vadītājai, lai tos pielāgotu studentu pieredzei un uztveres īpatnībām.

Paralēli nodarbībām auditorijā kopīgi tika apmeklēti Latvijas vēstniecības organizētie pasākumi un studijām noderīgas vietas (muzeji, Zoologiskais dārzs, Botāniskais dārzs), organizēta folkloras kopas „Ceiruleits” (Livāni) uzstāšanās universitātē un rīkoti dažādi tematiskie pasākumi (vakariņu gatavošana, olu krāsošana, apsveikuma atklātīšu gatavošana).

Otrajā semestrī S. Pošeiko pasniedza privātstundas ķīniešu pusaudzei, kas pašreiz kopā ar ģimeni ir pārcēlusies uz dzīvi Latvijā un mācās latviešu vidusskolā. Savukārt viens no docētājas studentiem turpina krievu filoloģijas studijas Maskavā un plāno rakstīt maģistra darbu par krievu valodas nozīmi un funkcijām Latvijā.

Kopumā var apgalvot, ka darba pienākumi Pekinas Svešvalodu universitātē līdzinājās novadmācības priekšmeta idejai, tikai plašākā – Latvijas – kontekstā.